

Sygn. akt I C 630/20

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 4 stycznia 2022 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie, I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący: **SSO Bożena Chłopecka**

Protokolant: st. sekr. sąd. Paulina Bondel

po rozpoznaniu 14 grudnia 2021 r. w Warszawie

na rozprawie sprawy z powództwa **J. B. i Z. B.**

przeciwko (...) **S.A. z siedzibą w W.**

o ustalenie

I. ustala, że umowa nr (...) o kredyt hipoteczny dla osób fizycznych (...) waloryzowany kursem CHF z 19 września 2008r. zawarta przez powodów z pozwanym jest nieważna,

II. ustala, że pozwany w całości ponosi koszty postępowania, z tym, że ich rozliczenie pozostawia referendarzowi sądowemu.

Sygn. akt I C 630/20

UZASADNIENIE

Pozwem z 25 lutego 2020 roku powodowie Z. B. oraz J. B. wnieśli o ustalenie nieważności całej umowy nr (...) o kredyt hipoteczny dla osób fizycznych (...) waloryzowany kursem CHF, zawartej 19 września 2008r., na podstawie art. 58 k.c. w zw. z art.189 k.p.c. albo unieważnienie w całości ww. umowy kredytu na podstawie art. 12 ust. 1 pkt 4 ustawy z 23 sierpnia 2007r. o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym (Dz. U. z 2007r., nr 171, poz. 1206). Ponadto powodowie zgłosili kilka żądań ewentualnych o zasądzenie. Powodowie wnieśli również o zasądzenie od pozwanego na rzecz powodów solidarnie zwrotu kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od uprawomocnienia się orzeczenia do dnia zapłaty (k-3-62).

W odpowiedzi na pozew z dnia 6 lipca 2020 roku pozwany (...) S.A. z siedzibą w W. wniósł o oddalenie powództwa w całości, jak również o zasądzenie od powodów solidarnie na rzecz pozwanego kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych (k-85-123).

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Wnioskiem z 1 sierpnia 2008 roku powodowie zwrócili się do poprzednika prawnego pozwanego o udzielenie im kredytu w kwocie 270.000 złotych, powiększonej o koszty okołokredytowe w kwocie 15.000,00 złotych. We wniosku zostało wskazane, iż walutą kredytu ma być CHF, a spłata ma nastąpić w ciągu 360 miesięcy w równych ratach kapitałowo-odsetkowych. Kredyt miał być przeznaczony na zakup lokalu mieszkalnego i refinansowanie nakładów związanych z zakupem. We wniosku tym zostało również wskazane iż powód jest zatrudniony jako funkcjonariusz w Straży Granicznej, zaś powódka jest nauczycielem w Zespole Szkół (...) (wniosek o udzielenie kredytu hipotecznego – k. 154-161 akt).

W dniu 19 września 2008 roku, na podstawie pozytywnej decyzji kredytowej podjętej w stosunku do powodów, pomiędzy powodami a poprzednikiem prawnym pozwanego (...) Bankiem S.A. z siedzibą w W. – zawarta została Umowa nr (...) o kredyt hipoteczny dla osób fizycznych (...) waloryzowany kursem CHF.

W myśl § 1 umowy, celem przedmiotowego kredytu miało być finansowanie zakupu spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu mieszkalnego położonego we W., refinansowanie kosztów okołokredytowych (ust. 1). Wskazano ponadto, iż kwota kredytu wynosi 262.639,59 złotych, a walutą waloryzacji jest CHF (ust. 2 i 3).

Kwota kredytu wyrażona w walucie waloryzacji na koniec dnia 5 września 2008 roku według kursu kupna waluty z tabeli kursowej (...) Banku S.A. wynosiła 124.009,43 CHF. Wyjaśniono, iż niniejsza kwota ma charakter informacyjny i nie stanowi zobowiązania banku. Wartość kredytu wyrażona w walucie obcej w dniu uruchomienia kredytu, może być różna od podanej w niniejszym punkcie (§ 1 ust. 3A).

Okres kredytowania miał wynosić 324 miesiące, zaś kredyt miał być spłacany w równych ratach kapitałowo-odsetkowych 10 dnia każdego miesiąca (§ 1 ust. 4-5).

Zgodnie z § 3 ust. 3 umowy prawnym zabezpieczeniem kredytu jest ubezpieczenie niskiego wkładu własnego kredytu w (...) S.A. Składki z tego tytułu wyniosły 4.755,78 zł.

Na podstawie § 1 ust. 7C i 7D umowy powodowie zostali zobowiązani do uiszczenia jednorazowej składki tytułem ubezpieczenia na życie i od niezdolności do pracy zarobkowej w wysokości 1,5% kwoty kredytu, czyli w wysokości 3.939,59 zł. Z tytułu wszystkich składek zapłacili 12.291,20 zł.

Na podstawie § 1 ust. 7B powodowie uiszcili składkę w wysokości 1.406,46 zł z tytułu ubezpieczenia nieruchomości.

Zgodnie z § 5 umowy, wypłata kredytu przez pozwanego miała nastąpić w złotych polskich.

Na podstawie zaś § 11 umowy kredytu, kredytobiorca zobowiązał się do spłaty kapitału wraz z odsetkami miesięcznie w ratach kapitałowo-odsetkowych określonych w § 1 ust. 8, w terminach i kwotach zawartych w Harmonogramie spłat (§ 11 ust. 2). Harmonogram spłat miał być sporządzany w CHF (§ 11 ust. 2). Raty kapitałowo-odsetkowe spłacane miały być w złotych po uprzednim ich przeliczeniu według kursu sprzedaży CHF z tabeli kursowej (...) Banku S.A. obowiązującego na dzień spłaty z godziny 14:50 (§ 11 ust. 4).

Zgodnie z § 13 ust. 6 umowy, wcześniejsza spłata całości kredytu lub raty kapitałowo-odsetkowej a także spłata przekraczająca wysokość raty, miała powodować przeliczenie kwoty spłaty po kursie sprzedaży CHF z tabeli kursowej (...) Banku S.A., obowiązującym w dniu i godzinie spłaty.

Na podstawie § 16 ust. 3 umowy, z chwilą wystawienia bankowego tytułu egzekucyjnego/ od dnia wytoczenia powództwa o zapłatę wierzytelności (...) z tytułu umowy kredytowej, (...) dokonuje przeliczenia wierzytelności na złote po kursie sprzedaży CHF z tabeli kursowej (...) Banku S.A. z dnia wystawienia bankowego tytułu egzekucyjnego lub wytoczenia powództwa.

Integralną częścią umowy był Regulamin udzielania kredytów i pożyczek hipotecznych dla osób fizycznych w ramach (...). Kredytobiorcy oświadczyli, że zapoznali się z tym dokumentem i uznają jego wiążący charakter (§ 26).

W § 29 umowy znalazły się oświadczenia kredytobiorcy. Kredytobiorca oświadczył między innymi, iż został zapoznany z kryteriami zmiany stóp procentowych kredytu oraz zasadami modyfikacji oprocentowania kredytu i w pełni je akceptuje. Kredytobiorca oświadczył także, że został zapoznany z warunkami udzielania kredytu złotowego waloryzowanego kursem waluty obcej, w tym w zakresie zasad dotyczących spłaty kredytu i w pełni je akceptuje. Kredytobiorca wskazał również, iż jest świadomy, że z kredytem waloryzowanym związane jest ryzyko kursowe, a jego konsekwencje wynikające z niekorzystnych wahań kursu złotego wobec walut obcych mogą mieć wpływ na wzrost kosztów obsługi kredytu.

Zgodnie zaś z § 26 ust. 2 Regulaminu, wysokość każdej raty odsetkowej lub kapitałowo-odsetkowej kredytu waloryzowanego kursem przyjętej waluty określona miała być w tej walucie, natomiast jej spłata dokonywana miała być w złotych po uprzednim przeliczeniu wg kursu sprzedaży danej waluty, określonym w tabeli kursowej (...) Banku S.A. na dzień spłaty (ust. 2). Wysokość rat odsetkowych i rat kapitałowo-odsetkowych kredytu waloryzowanego wyrażona w złotych, ulegać miała comiesięcznej modyfikacji w zależności od kursu sprzedaży waluty, według tabeli kursowej na dzień spłaty (ust. 3) (Umowa – k. 45, decyzja kredytowa – k. 166, Regulamin udzielania kredytów i pożyczek hipotecznych dla osób fizycznych – w ramach (...) – k. 181).

Umowa zawierana przez strony nie podlegała negocjacom. Powodowie byli informowani przez doradcę finansowego zatrudnionego w (...), iż kurs franka szwajcarskiego jest bardzo stabilny i trudno mówić o tym, żeby miał wzrosnąć o więcej niż 20 %. Uznali oni, iż kredyt oferowany przez pozwanego jest bezpiecznym produktem. Powodowie nie byli informowani przez pracowników banku w sposób szczegółowy o ryzykach związanych ze zmianami kursów walut. Nie wiedzieli oni, w jakiej wysokości płacić będą raty kredytu, ani na jakiej podstawie bank będzie ustalał ich wysokość. Kredytobiorcy nigdy nie otrzymali z tytułu zawartej umowy żadnej wypłaty we frankach szwajcarskich. Powodowie nie zalegają ze spłatami na rzecz pozwanego z tytułu zawartej umowy. Mieszkanie, na które został zaciągnięty kredyt powodowie sprzedali. Powodowie są świadomi skutków stwierdzenia nieważności umowy kredytu, w tym możliwości dochodzenia przez Bank wynagrodzenia za korzystanie z udostępnionego kapitału kredytu (przesłuchanie powódki – k. 322-323,328,329 , przesłuchanie powoda – k. 328-329).

Do 12 lutego 2020r. powodowie zapłacili na rzecz pozwanego Banku:

- 1) kwotę 219.639,10 zł z tytułu spłat rat kapitałowych i odsetek,
- 2) kwotę 525,28 zł z tytułu prowizji za ubezpieczenie,
- 3) kwotę 4.755,78 zł z tytułu składek ubezpieczenia NWW,
- 4) kwotę 12.291,20 zł z tytułu składek ubezpieczenia na życie,
- 5) kwotę 1.406,46 zł z tytułu składek ubezpieczenia nieruchomości (zaświadczenie, zestawienie wpłat- k.52-62).

Ustalając stan faktyczny w niniejszej sprawie, Sąd oparł się na dokumentach złożonych do akt sprawy, a także zeznaniach złożonych przez powodów. Jako niemające znaczenia dla ustalenia stanu faktycznego, a stanowiące poparcie argumentacji prawnej stron Sąd ocenił ekspertyzy, opinie, raporty i orzeczenia złożone do akt sprawy.

Zgodnie z art. 235² § 1 pkt 2 k.p.c., Sąd może w szczególności pominąć dowód mający wykazać fakt bezsporny, nieistotny dla rozstrzygnięcia sprawy lub udowodniony zgodnie z twierdzeniem wnioskodawcy. Na podstawie powyższego przepisu, Sąd pominął wnioski o dopuszczenie dowodu z opinii biegłych. Ustalenie stanu faktycznego w niniejszej sprawie nie wymagało posiadania przez Sąd wiadomości specjalnych. Wszelkie okoliczności sprawy były możliwe do ustalenia na podstawie dołączonych do sprawy dokumentów, w szczególności zawartej między stronami umowy kredytu i stanowiącego jej integralną część regulaminu, i przesłuchania strony powodowej.

Ponadto, na podstawie powyższego przepisu, Sąd pominął dowody z innych środków dowodowych w postaci wydruków z czasopism. Wydruki z czasopism nie miały znaczenia dla ustalenia stanu faktycznego w niniejszej sprawie. Wskazane treści odnosiły się w dużej mierze do aktualnej sytuacji dotyczącej tzw. kredytów frankowych i jako treści o charakterze publicystycznym nie miały jednakże wpływu na rozstrzygnięcie niniejszej sprawy.

Sąd zważył, co następuje.

Powództwo zasługiwało na uwzględnienie w całości.

Zdaniem Sądu, powodowie mieli interes prawny w ustaleniu nieważności umowy. Zgodnie bowiem z art. 189 k.p.c., powód może żądać ustalenia przez sąd istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego lub prawa, gdy ma

w tym interes prawny. koniecznym dopuszczalności powództwa o ustalenie jest więc istnienie po stronie powodowej interesu prawnego w ustaleniu konkretnego stosunku prawnego lub konkretnego prawa. Interes prawny stanowi przesłankę merytoryczną powództwa o ustalenie.

Pojęcie interesu prawnego powinno być interpretowane szeroko, przy czym nie musi być to interes majątkowy, może to też być interes niemajątkowy. Przy ocenie interesu prawnego należy stosować kryteria obiektywne, a nie subiektywne. Uznaje się, że interes prawny zachodzi wówczas, jeżeli sam skutek, jaki wywoła uprawomocnienie się wyroku ustalającego, zapewni powodowi ochronę jego prawnie chronionych interesów, czyli definitywnie zakończy spór istniejący lub prewencyjnie zapobiegnie powstaniu takiego sporu w przyszłości (wyr. SN z 18.6.2009 r., II CSK 33/09, OSNC 2010, Nr B, poz. 47). Interes prawny zachodzi zatem wówczas, gdy istnieje niepewność danego prawa lub stosunku prawnego, zarówno z przyczyn faktycznych, jak i prawnych.

W ocenie Sądu, powodowie niewątpliwie mają interes prawny w ustaleniu, że umowa kredytu jest nieważna. Przedmiotowa umowa nie została jeszcze wykonana, w rezultacie zaś – w przypadku braku ustalenia nieważności umowy – pozwani mógłby w dalszym ciągu żądać spłaty rat kredytu przez powodów, których to rozmiarów strona powodowa, na podstawie postanowień umownych, nie jest w stanie ustalić. W dalszej kolejności, należy wskazać, iż powodowie nie posiadają innej możliwości dochodzenia ochrony swych praw. Wskazać również należy, iż na mocy spornej umowy zobligowani są nie tylko do spłaty rat kapitałowo-odsetkowych, ale również konieczne jest utrzymywanie zabezpieczeń i ubezpieczenia kredytu, co dodatkowo generuje obciążenie po stronie powodowej.

W ocenie Sądu umowa była nieważna w całości z uwagi na sprzeczność z art. 353¹ k.c. Do tego samego wniosku prowadzi usunięcie z umowy klauzul indeksacyjnych. Zdaniem Sądu, skutkiem niezwiązania konsumenta tymi postanowieniami jest nieważność umowy kredytu hipotecznego. Zdaniem Sądu niemożliwe było – tak jak domagali się tego powodowie w żądaniu głównym – ustalenie nieważności tylko niektórych postanowień umownych (§ 1 ust. 3 i 3A, § 10 ust. 4, § 12 ust. 5 oraz § 15 ust. 4) i uznanie ich za bezskuteczne względem powodów. Okoliczność ta zostanie uargumentowana w dalszych rozważaniach.

Odnosząc się do zarzutu nieważności umowy, powołanego w żądaniu ewentualnym, Sąd w pierwszej kolejności dokonał oceny spornego stosunku prawnego pod kątem zgodności z ogólnymi zasadami prawa cywilnego, istotą (naturą) stosunku prawnego i zasadami współżycia społecznego.

W myśl przepisu art. 58 § 1 k.c., z nieważnością mamy do czynienia, gdy sprzeczność czynności prawnej z ustawą polega na tym, że indywidualna i konkretna „norma” postępowania wynikająca z czynności prawnej koliduje z normą generalną i abstrakcyjną wynikającą z ustawy. Sprzeczność taka występuje w szczególności, gdy czynność nie respektuje zakazu ustawowego oraz gdy nie zawiera treści lub innych elementów objętych nakazem wynikającym z normy prawnej. Przez czynność prawną mającą na celu obejście ustawy należy natomiast rozumieć czynność wprawdzie nieobjętą zakazem ustawowym, ale przedsięwziętą w celu osiągnięcia skutku zakazanego przez ustawodawcę. Czynność mająca na celu obejście ustawy zawiera pozór zgodności z ustawą, ponieważ jej treść nie zawiera elementów wprost sprzecznych z ustawą, ale skutki, które wywołuje i które objęte są zamiarem stron naruszają zakazy lub nakazy ustawowe (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 lutego 2006 r., sygn. II CSK 101/05, LEX nr 180197).

Jednocześnie zaznaczyć należy, że oceny przedmiotowej umowy Sąd dokonywał według stanu prawnego obowiązującego na dzień jej zawarcia, tj. 7 lipca 2008 r. Należy bowiem zauważyć, że w toku postępowania powodowie dowodzili nieważności spornej umowy już od chwili jej zawarcia, a więc ocena podnoszonych przez nich zarzutów nie mogła obejmować brzmienia art. 69 prawa bankowego nadanego ustawą z dnia 29 lipca 2011 r. o zmianie ustawy - Prawo bankowe oraz niektórych innych ustaw. Przedmiotowa zmiana jak wynika z art. 4 ustawy nowelizującej, w przypadku kredytów lub pożyczek pieniężnych zaciągniętych przez kredytobiorcę lub pożyczkobiorcę przed dniem wejścia w życie ustawy nowelizującej ma zastosowanie art. 69 ust. 2 pkt 4a oraz art. 75b ustawy prawo bankowe, w

stosunku do tych kredytów lub pożyczek pieniężnych, które nie zostały całkowicie spłacone - do tej części kredytu lub pożyczki, która pozostała do spłacenia.

Zgodnie z art. 69 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe, w brzmieniu obowiązującym w dacie zawarcia przedmiotowej umowy, przez umowę kredytu bank zobowiązuje się oddać do dyspozycji kredytobiorcy na czas oznaczony w umowie kwotę środków pieniężnych z przeznaczeniem na ustalony cel, a kredytobiorca zobowiązuje się do korzystania z niej na warunkach określonych w umowie, zwrotu kwoty wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami w oznaczonych terminach spłaty oraz zapłaty prowizji od udzielonego kredytu (ust. 1). Umowa kredytu powinna być zawarta na piśmie i określać w szczególności: 1) strony umowy, 2) kwotę i walutę kredytu, 3) cel, na który kredyt został udzielony, 4) zasady i termin spłaty kredytu, 5) wysokość oprocentowania kredytu i warunki jego zmiany, 6) sposób zabezpieczenia spłaty kredytu, 7) zakres uprawnień banku związanych z kontrolą wykorzystania i spłaty kredytu, 8) terminy i sposób postawienia do dyspozycji kredytobiorcy środków pieniężnych, 9) wysokość prowizji, jeżeli umowa ją przewiduje, 10) warunki dokonywania zmian i rozwiązania umowy.

Zdaniem Sądu kwestionowana umowa nie sprzeciwia się powołanemu przepisowi art. 69 ust. 1 ustawy Prawo bankowe, zgodnie z którym kredytobiorca zobowiązuje się do zwrotu wykorzystanego kredytu. W analogicznych sprawach podnoszono, że niedopuszczalne jest żądanie przez bank zapłaty innej (wyższej) kwoty niż ta, na jaką kredyt został udzielony. Takie stanowisko może zostać uznane za trafne w przypadku umów zawieranych w walucie polskiej – choć oznacza ono wyłączenie jakiejkolwiek formy waloryzacji kapitału kredytu. Tymczasem umowa kredytowa w sprawie niniejszej poprzez indeksację odnosi wysokość spłacanej kwoty do kursu franka szwajcarskiego (CHF). Taka umowa jest ekonomicznym odpowiednikiem kredytu w walucie obcej – przeliczenie pozwala na wyrażenie wierzytelności wynikającej z umowy kredytowej w walucie obcej, a tym samym pozwala na udzielenie kredytu oprocentowanego stopami właściwymi dla tej waluty (co może być korzystne dla kredytobiorcy). Podobnie jak w przypadku kredytu udzielonego i wypłaconego w CHF kredyt indeksowany uzależnia wysokość spłaty w walucie polskiej od kursu CHF, co oznacza, że w określonej sytuacji rynkowej bank może tytułem spłaty kapitału kredytu uzyskać wyższą lub niższą kwotę (w PLN) niż wypłacona kredytobiorcy.

W konsekwencji, wskazać należy, iż pomiędzy stronami niniejszego postępowania zawarta została umowa kredytu indeksowanego do waluty obcej (CHF). Kredytem indeksowanym jest taki kredyt, który został udzielony w walucie PLN. Kwota udzielonego kredytu, w celu utrzymania jej wartości na realnym poziomie, przeliczana powinna być na walutę obcą. Nie jest to więc – jak powszechnie się wskazuje – kredyt „frankowy”, ale kredyt złotowy. Jego odmienność od innych rodzajów kredytów przejawia się w tym, iż w skutek indeksacji, saldo kredytu wyrażane jest w walucie obcej, do której kredyt został indeksowany. W konsekwencji podkreślić trzeba, iż kwotą kredytu jest konkretna kwota w złotych polskich, wyrażana natomiast w walucie obcej. Po ustaleniu salda kredytu przez strony w walucie obcej, umowa może zakładać uruchomienie kredytu w walucie polskiej, jednakże po przeliczeniu salda kredytu wyrażonego w walucie obcej na złote polskie po kursie waluty z dnia uruchomienia kredytu. Jeżeli chodzi o możliwość spłat rat kapitałowo–odsetkowych, to kredytobiorca może je spłacać albo w walucie, do której kredyt został indeksowany albo w walucie polskiej, po uprzednim przeliczeniu raty wyrażonej w walucie, do której kredyt indeksowano, według kursu wymiany waluty z dnia płatności raty.

Podkreślenia wymaga, iż w wykonaniu umowy o indeksowany bank nie dokonuje realnego zakupu lub sprzedaży waluty klientowi dokonującemu spłaty raty. Wszelkie dokonywane przez bank operacje wykonywane są jedynie „na papierze”, dla celów księgowych, natomiast do faktycznego transferu wartości dewizowych w którąkolwiek stronę nie dochodzi. Powyższa charakterystyka kredytu indeksowanego szczególnie silnie podkreślana jest w orzecznictwie sądów powszechnych (zob. wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 7 maja 2013 roku, sygn. akt VI ACa 441/13, wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 14 maja 2015 roku, sygn. akt I ACa 16/15).

Mając powyższe na uwadze dokonać należy rozróżnienia pomiędzy kredytem indeksowanym do waluty obcej a kredytem czysto walutowym. W przeciwieństwie do kredytu indeksowanego, kredyt walutowy bowiem to kredyt udzielony w innej niż PLN walucie, a zatem również w tej walucie wypłacany i spłacany. W niniejszej sprawie z uwagi na to, iż **środki finansowe zostały wypłacone powodom w walucie polskiej i w takiej też**

walucie powodowie spłacali raty kapitałowo-odsetkowe z całą pewnością należy mówić o kredycie indeksowanym, nie zaś kredycie walutowym.

Zdaniem Sądu, umowa kredytu nie była również sprzeczna z obowiązującym do 24 stycznia 2009 roku brzmieniem art. 358 § 1 k.c., który wskazywał, że z zastrzeżeniem wyjątków w ustawie przewidzianych, zobowiązania pieniężne na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej mogą być wyrażone tylko w pieniądzu polskim. W tym okresie obowiązywał już bowiem art. 358¹ § 2 k.c. zezwalający na określenie wysokości świadczenia pieniężnego przez odwołanie do innego niż pieniądz miernika wartości. Możliwą postacią dopuszczalnej waloryzacji świadczeń stron było odwołanie się do wartości pieniądza obcego, zaś banki posiadały ogólne zezwolenie dewizowe na zawieranie umów skutkujących powstawaniem zobowiązań wycenianych w walutach obcych.

Na PLN jako na walutę kredytu wskazuje także waluta zabezpieczeń ustanowionych w umowie kredytu. W § 3 ust. 1 umowy, jako prawne zabezpieczenie kredytu, wskazano hipotekę kaucyjną do kwoty 393.959,39 złotych ustanowioną na nieruchomości stanowiącej przedmiot własności kredytobiorcy. Jak stanowił zaś art. 68 ustawy o księgach wieczystych i hipotece (t.j. Dz.U. z 2001 roku, Nr 124, poz. 1361) – w brzmieniu obowiązującym na chwilę zawarcia analizowanej umowy – hipoteka zabezpiecza jedynie wierzytelności pieniężne i może być wyrażona tylko w oznaczonej sumie pieniężnej. Jeżeli wierzytelność zgodnie z prawem została wyrażona w innym pieniądzu niż pieniądz polski, hipotekę wyraża się w tym innym pieniądzu (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 25 marca 2011 roku, w sprawie IV CSK 377/10 oraz z dnia 29 kwietnia 2015 roku, w sprawie V CSK 445/14). Innymi słowy, gdyby wierzytelność – czyli kredyt – była wyrażona w CHF, również hipoteka powinna zostać wyrażona w CHF.

W konsekwencji, przedmiotową umowę należało uznać za sprzeczną z art. 353¹ k.c. Stosownie do art. 353 § 1 k.c., zobowiązanie polega bowiem na tym, że wierzyciel może żądać od dłużnika świadczenia, a dłużnik powinien świadczenie spełnić. Zgodnie zaś z art. 353¹ k.c., strony zawierające umowę mogą ułożyć stosunek prawny według swego uznania, byleby jego treść lub cel nie sprzeciwiały się właściwości (naturze) stosunku, ustawie ani zasadom współżycia społecznego. Istotą umowy jest zatem złożenie przez strony zgodnych oświadczeń woli, których treść określa prawa i obowiązki stron. Umowa powstaje, gdy zostanie uzgodniony katalog istotnych dla danej umowy obowiązków stron i odpowiadających im uprawnień. W konsekwencji, nie jest dopuszczalne, aby postanowienia umowne dawały jednej ze stron uprawnienie do kształtowania według swojej woli zakresu obowiązków drugiej strony. Byłoby to sprzeczne z naturą umowy.

Wskazać w tym miejscu należy trafny, w ocenie Sądu, pogląd wyrażonym w doktrynie przez A. Pyrzyńską w Systemie Prawa Prywatnego (zob. Prawo zobowiązań – część ogólna, tom 5, pod red. prof. dr hab. Ewy Łętowskiej, str. 205). Wyjaśnione zostało, iż w sytuacji kiedy oznaczenie świadczenia zostało pozostawione jednej ze stron, powinno być ono w zasadzie oparte na obiektywnej podstawie, a nie pozostawione do swobodnego uznania strony, w przeciwnym razie zobowiązanie w większości przypadków byłoby nieważne. Gdyby bowiem wierzyciel miał dokonać oznaczenia świadczenia w sposób dowolny, byłoby to niezgodne z zasadami współżycia społecznego, ponieważ narządziłoby interesom dłużnika. Z kolei pozostawienie dowolności dłużnikowi oznaczałoby całkowity brak jego związania, co byłoby sprzeczne z naturą zobowiązania. W każdym razie stanowiłoby to naruszenie 353⁽¹⁾ k.c.

Zauważyć należy, iż sporna umowa przyznawała uprawnienie do oznaczenia wysokości świadczenia wyłącznie jednej stronie umowy – pozwanemu. Ponadto, ani umowa, ani też Regulamin nie określały kryteriów i zasad, na podstawie których oznaczenie świadczenia miało nastąpić.

Za postanowienia, które wprowadzały uprawnienie banku do kształtowania według swojej woli zakresu obowiązków drugiej strony należy uznać następujące zapisy umowy i Regulaminu:

a) § 1 ust. 3A umowy, zgodnie z którym kwota kredytu wyrażona w walucie waloryzacji na koniec dnia 5 września 2008 roku według kursu kupna waluty z tabeli kursowej (...) Banku S.A. wynosiła 124.009,43 CHF. Wyjaśniono, iż

niniejsza kwota ma charakter informacyjny i nie stanowi zobowiązania banku. Wartość kredytu wyrażona w walucie obcej w dniu uruchomienia kredytu, może być różna od podanej w niniejszym punkcie;

b) § 11 ust. 4 umowy, w myśl którego raty kapitałowo-odsetkowe spłacane miały być w złotych po uprzednim ich przeliczeniu według kursu sprzedaży CHF z tabeli kursowej (...) Banku S.A. obowiązującego na dzień spłaty z godziny 14:50;

c) § 13 ust. 6 umowy, na podstawie którego wcześniejsza spłata całości kredytu lub raty kapitałowo-odsetkowej a także spłata przekraczająca wysokość raty, miała powodować przeliczanie kwoty spłaty po kursie sprzedaży CHF z tabeli kursowej (...) Banku S.A., obowiązującym w dniu i godzinie spłaty.

d) § 16 ust. 3 umowy, w myśl którego z chwilą wystawienia bankowego tytułu egzekucyjnego/ od dnia wytoczenia powództwa o zapłatę wierzytelności (...) z tytułu umowy kredytowej, (...) miał dokonywać przeliczenia wierzytelności na złote po kursie sprzedaży CHF z tabeli kursowej (...) Banku S.A. z dnia wystawienia bankowego tytułu egzekucyjnego lub wytoczenia powództwa;

e) § 23 ust. 2 i 3 Regulaminu, na podstawie którego wysokość każdej raty odsetkowej lub kapitałowo-odsetkowej kredytu waloryzowanego kursem przyjętej waluty określona miała być w tej walucie, natomiast jej spłata dokonywana miała być w złotych po uprzednim przeliczeniu wg kursu sprzedaży danej waluty, określonym w tabeli kursowej (...) Banku S.A. na dzień spłaty (ust. 2). Wysokość rat odsetkowych i rat kapitałowo-odsetkowych kredytu waloryzowanego wyrażona w złotych, ulegać miała comiesięcznej modyfikacji w zależności od kursu sprzedaży waluty, według tabeli kursowej na dzień spłaty (ust. 3).

Powyżej wskazane postanowienia umowy zawartej przez strony, a także będącego jej częścią regulaminu, dawały stronie ekonomicznie silniejszej uprawnienie do kształtowania według swojego uznania zakresu obowiązków konsumenta. Nie ma przy tym znaczenia argument pozwanego, który wyjaśniał, iż bank ustalał i w dalszym ciągu ustala wysokość kursów walut w tabeli kursów walut obcych według takiego samego modelu i z uwzględnieniem czynników rynkowych. Nie oznacza to bowiem, iż kredytobiorca był na tej podstawie zdolny do określenia, w jakiej wysokości świadczenie zobowiązany będzie spełnić. Co prawda, tabela miała być sporządzana na podstawie kwotowań rynkowych, jednakże powyższe nie wykluczało dowolności banku przy tworzeniu tabel, bowiem postanowienia umowy, czy regulaminu nie wskazywały, iż parametry w tabeli banku mają być identyczne, jak na podstawie kwotowań rynkowych.

Wskazane wyżej klauzule zawarte w umowie i regulaminie spowodowały wytworzenie się po stronie pozwanej tzw. subiektywnej możliwości określenia wysokości świadczenia. Tego rodzaju możliwość kształtowania świadczenia, tj. określania go przez stronę, której ma ono przysługiwać, w sposób swobodny, jest typowym przykładem naruszenia zasady równości podmiotów prawa cywilnego w stosunkach kontraktowych, a w konsekwencji także zasady swobody umów. I to nawet w sytuacji, gdyby ad casum określenie świadczenia mogłoby odpowiadać jego wartości obiektywnej (czyli gdyby uznać, że Bank kształtował Tabele kursów według średniego kursu ustalanego przez NBP).

W ocenie Sądu bez znaczenia dla rozstrzygnięcia był opis zawarty w treści pism procesowych pozwanego banku, w jaki sposób bank dokonywał określania kursów wpisywanych następnie do tabeli obowiązującej w banku. Żadne ograniczenia swobody kształtowania kursu nie wynikały bowiem z umowy, zatem stosowanie jakichkolwiek praktyk w określaniu kursu waluty było swobodną decyzją pozwanego jako kredytodawcy i w każdej chwili mogło być dowolnie zmienione.

Powołać w tym miejscu należy uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego dnia 22 stycznia 2016 r., (sygn. akt I CSK 1049/14), którego tezy Sąd orzekający w niniejszej sprawie podziela. Sąd Najwyższy, dokonując analizy klauzuli odnoszącej się do spreadu, zwrócił uwagę, że bankowi znane są wszystkie parametry pozwalające określić poziom spłacanej przez kredytobiorcę raty kredytowej w odpowiednim czasie. Bank zna nie tylko średni kurs NBP, ale również

tworzy dziennie zmieniające się własne tabele kursów i sam określa to, jaka tabela kursów będzie obowiązująca w chwili dokonania spłaty raty kredytu przez kredytobiorcę.

W konsekwencji, jeszcze raz podkreślić należy, iż brak określenia dokładnej i ściśle sprecyzowanej wysokości świadczenia kredytobiorcy przesądzał o sprzeczności treści umowy z art. 353¹ k.c.

Niezależnie od powyższego ustalenia, iż zawarta przez strony umowa kredytu była nieważna, w ocenie Sądu w umowie znalazły się również niedozwolone postanowienia umowne.

Sąd oparł się na brzmieniu art. 385¹ k.c., zawierającego postanowienia odnoszące się do tzw. klauzul niedozwolonych. Zgodnie z jego treścią, postanowienia umowy zawieranej z konsumentem nie uzgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). Nie dotyczy to jednak postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny (§ 1). Zgodnie z § 2, jeżeli postanowienie umowy zgodnie z § 1 nie wiąże konsumenta, strony są związane umową w pozostałym zakresie. Zgodnie zaś z § 3, nie uzgodnione indywidualnie są te postanowienia umowy, na których treść konsument nie miał rzeczywistego wpływu. W szczególności odnosi się to do postanowień umowy przejętych z wzorca umowy zaproponowanego konsumentowi przez kontrahenta.

W niniejszej sprawie, powodowie zawierając umowę kredytu działali w charakterze konsumentów.

Zgodnie z art. 22¹ k.c. i zawartej w nim definicji legalnej konsumenta, w stosunkach cywilnoprawnych za konsumenta uważa się osobę fizyczną dokonującą z przedsiębiorcą czynności prawnej niezwiązanej bezpośrednio z jej działalnością gospodarczą lub zawodową. Powodowie zdecydowali się na zawarcie umowy kredytu w celu refinansowania zaciągniętego wcześniej kredytu w złotych polskich. Powód jest tłumaczem przysięgłym, prowadzi jednoosobową działalność gospodarczą, nieruchomość została jednakże zakupiona przez powodów w celu zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych – i w takim też celu była i jest przez powodów wykorzystywana. Pomimo tego, iż powód pracuje w domu, nieruchomość służy jednakże celom mieszkaniowym. Powodowie nie rozliczają kosztów kredytu, czy opłat za media w ramach kosztów prowadzonej działalności gospodarczej. Sąd nie miał w konsekwencji wątpliwości, iż powodowie działali w charakterze konsumentów. Również pozwany – mimo, iż wskazywał na prowadzoną przez powoda działalność gospodarczą – nie kwestionował, iż powodowie zawarli umowę działając w charakterze konsumentów.

Sąd nie miał również wątpliwości, iż postanowienia przedmiotowej umowy, dotyczące indeksacji, nie były uzgadniane z powodami indywidualnie przed zawarciem umowy. ***Pozwany, w celu zawarcia stosunku prawnego z powodami, posługiwał się standardowym wzorcem umownym, modyfikując jedynie elementy, takie jak strony zobowiązania, czy kwota kredytu, jak i jego przeznaczenie.*** Powodowie nie mieli możliwości negocjowania poszczególnych postanowień umownych. Ciężar dowodu, że dane postanowienie umowne zostało uzgodnione indywidualnie, spoczywa na tym, kto się na to powołuje (art. 385¹ § 4 k.c.). Natomiast strona pozwana w niniejszej sprawie nie wykazała, aby powodowie mieli jakikolwiek wpływ na postanowienia umowne dotyczące indeksacji. Samo zaakceptowanie przez powodów kwestionowanych postanowień poprzez podpisanie przedmiotowej umowy nie oznacza, że postanowienia te zostały z nimi indywidualnie uzgodnione bądź że mieli realny wpływ na ich treść.

W dalszej kolejności, ocenić należało ponadto, czy sporne postanowienia umowne kształtowały prawa i obowiązki konsumenta – powodów – w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami.

Przesłanka sprzeczności z dobrymi obyczajami odwołuje się do jednego z podstawowych kryteriów ocennych w stosunkach umownych. Klauzula ta ma podobną treść co zasady współżycia społecznego i pełni podobną funkcję. Uważa się jednak, że przez pojęcie dobrych obyczajów należy rozumieć taki zespół norm pozaprawnych, na który składają się normy moralne i obyczajowe powszechnie przyjęte w stosunkach gospodarczych dla realizacji określonych wartości (takich jak np. uczciwość, rzetelność, lojalność, fachowość). Ponadto, dobre obyczaje to w szczególności

normy postępowania, polecające nienadużywanie posiadanej przewagi ekonomicznej w stosunku do słabszego uczestnika obrotu (zob. wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 10 maja 2016 roku, sygn. akt VI ACa 222/15).

Badając natomiast, czy klauzula umowy rażąco narusza interesy konsumenta, należy brać pod uwagę podstawowe kryterium ocenne w prawie umów, a mianowicie równowagę kontraktową. Chodzi więc o takie ukształtowanie praw i obowiązków stron stosunku obligacyjnego, które oznacza ich nieusprawiedliwioną dysproporcję na niekorzyść konsumenta. Wskazać w tym miejscu należy przede wszystkim zawarcie w umowie postanowień, które szczególnie mocno godzą w interesy majątkowe konsumenta.

Nie jest więc dopuszczalne, aby postanowienia zawarte w umowie kredytu dawały jednej ze stron uprawnienie do kształtowania według swojej woli zakresu obowiązków drugiej strony. Godzi to niewątpliwie w interesy kredytobiorcy i jest sprzeczne z dobrymi obyczajami.

Zdaniem Sądu, postanowienia spornej umowy, w zakresie w jakim przewidywały one przeliczanie salda kredytu ze złotych polskich na franki szwajcarskie, wysokości rat kapitałowo-odsetkowych oraz składki na ubezpieczenie według kursów ustalonych w tabeli sporządzanej przez Bank, kształtują prawa i obowiązki powodów, będących konsumentami w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając ich interesy. W Ocenie Sądu orzekającego w niniejszej sprawie, pozwany wprowadzając klauzule waloryzacyjne oparte o kursy walut wskazane w sporządzanych przez niego tabelach, przypisał sobie prawo do jednostronnego regulowania wysokości rat kredytu indeksowanego do waluty CHF i wysokości całej wierzytelności. Nie miała znaczenia dla oceny niniejszej sprawy okoliczność, iż przedmiotowe tabele kursów walut nie są przez pozwanego sporządzane specjalnie na potrzeby waloryzacji świadczeń indywidualnie określonych klientów banku, ale mają generalny i abstrakcyjny charakter i mogą być stosowane do każdego klienta pozwanego. Znamienne bowiem jest to, że waloryzacja rat kredytów udzielanych na podstawie przedmiotowych umów o kredyt odbywa się w oparciu o tabele kursowe sporządzane wyłącznie przez pozwanego, bez udziału drugiej strony umowy (a nawet – jak w niniejszym przypadku – bez wiedzy drugiej strony, w jaki sposób waloryzacja ta wygląda). Nie miała więc znaczenia okoliczność, że te same tabele bank wykorzystuje też w innych sferach swojej działalności, a nie tylko do waloryzacji kredytów.

Przedmiotowa umowa kredytu nakładała na kredytobiorcę obowiązek spłaty kredytu wraz z odsetkami, prowizjami i innymi opłatami za dokonane czynności bankowe. Z uwagi na ustalenie, że zawierana umowa indeksowana jest do franka szwajcarskiego, zgodnie z postanowieniami spornej umowy kredytobiorca przyjął na siebie spłatę kwoty kredytu w CHF ustaloną w polskich złotych z zastosowaniem podwójnej indeksacji.

W dalszej kolejności, należy wskazać, iż sporne postanowienia stanowią główny przedmiot umowy (tak m.in. Sąd Najwyższy w wyroku z 11 grudnia 2019 roku w sprawie V CSK 382/18 i w wyroku z 04 kwietnia 2019 roku w sprawie III CSK 159/15 oraz Trybunał Sprawiedliwości w wyroku z 14 marca 2019 roku w sprawie D. C-118/17 i w wyroku z 12 lutego 2014 roku w sprawie K. C.-26/13 oraz Sąd Apelacyjny w Warszawie w wyroku z 26 sierpnia 2020 roku, w sprawie VI ACa 801/19). W związku z tym ustalić należało, czy sformułowane zostały one w sposób jednoznaczny. W ocenie Sądu, postanowienia umowne te nie spełniają tego kryterium. Na podstawie kwestionowanych postanowień umownych nie było bowiem możliwe precyzyjne określenie kwoty kredytu w CHF oraz kwoty spłaty w złotych bez odniesienia do tabeli banku, tworzonej jednostronnie przez pozwanego. Przy czym – o czym była już mowa wyżej – ani w umowie ani w Regulaminie nie zostały określone w jednoznaczny i weryfikowalny sposób kryteria, w oparciu o które bank ustalał kursy walut, w tym nie wskazano żadnych kryteriów co do górnej granicy kursów ustalanych jednostronnie przez bank.

W powołanym wyżej wyroku Trybunału Sprawiedliwości w sprawie C-26/13 wskazano, że ocena tego, czy warunek umowny został wyrażony prostym i zrozumiałym językiem, powinna uwzględniać wszystkie okoliczności sprawy, w szczególności informacje udzielone konsumentowi przy zawarciu umowy oraz nie powinna ograniczać się do aspektów ściśle formalnych i językowych, a uwzględniać również konsekwencje ekonomiczne zastosowania warunku i jego ewentualny stosunek do pozostałych warunków umownych.

Mając powyższe na uwadze, rozważyć należało także, czy informacje udzielone powodom przez pozwany bank były wystarczające do podjęcia przez nich świadomej i rozważnej decyzji.

Zgodnie z wyrokiem Trybunału Sprawiedliwości z dnia 20 września 2018 roku w sprawie C-51/17 warunki umowy powinny być wyrażone prostym i zrozumiałym językiem, co zobowiązuje instytucje finansowe do dostarczenia kredytobiorcom informacji wystarczających do podjęcia przez nich świadomych i rozważnych decyzji. Wymóg ten oznacza zatem, że warunek dotyczący ryzyka kursowego musi zostać zrozumiany przez konsumenta. Ponadto w wyroku w sprawie C-609/16, wydanym w dniu 10 czerwca 2021 roku – a więc wprawdzie po ogłoszeniu wyroku w niniejszej sprawie – Trybunał Sprawiedliwości potwierdził wyrażane już we wcześniejszych wyrokach stanowisko, że wymogu przejrzystości warunków umownych nie można zawęzać do zrozumiałości tych warunków pod względem formalnym i gramatycznym. Ponieważ ustanowiony przez dyrektywę nr 93/13 system ochrony opiera się na założeniu, że konsument jest stroną słabszą niż przedsiębiorca, między innymi ze względu na stopień poinformowania, ów wymóg wyrażania warunków umownych prostym i zrozumiałym językiem, a więc wymóg przejrzystości ustanowiony w tej dyrektywie, musi podlegać wykładni rozszerzającej (wyrok z dnia 03 marca 2020 roku w sprawie C#125/18).

W ocenie Sądu, pozwany nie dopełnił obowiązku sformułowania postanowień umownych związanych z ryzykiem wymiany (klauzula waloryzacyjna) w sposób jasny i zrozumiały dla konsumenta. Powodowie nie zostali poinformowani, w jaki sposób tworzone są tabele kursów banku, jak przedstawiało się historyczne kształtowanie się waluty CHF, ani iż raty kredytowe mogą w sposób drastyczny wzrosnąć. Zdaniem Sądu, pozwany nie przekazał powodom wystarczających i rzetelnych informacji. Przekazane informacje mogły być wręcz mylące dla powodów. W szczególności dotyczy to zapewnień pracowników pozwanego, iż kurs franka szwajcarskiego jest bardzo stabilny, a oferowany przez bank produkt jest produktem bezpiecznym.

Wyjaśnić również należy, iż ciężar dowodu w powyższym zakresie spoczywał na stronie pozwanej, która nie przedstawiła dowodu na wykazanie faktu wywiązania się w sposób rzetelny z obowiązku informacyjnego wobec powodów. Ponadto, samo odebranie od powodów oświadczenia o tym, że są świadomi ryzyka kursowego, nie spełnia wymogu udzielenia rzetelnej i jasnej informacji w powyższym zakresie. Nie można uznać, że powodowie w oparciu o przedstawione im informacje mogli zakładać, że istnieje realne ryzyko gwałtownego i radykalnego wzrostu kursu CHF wobec waluty PLN oraz że uzyskali od banku informacje pozwalające im ocenić, jakie konsekwencje ekonomiczne ma dla ich zobowiązania radykalny wzrost kursu waluty indeksacji. ***Należy przy tym wskazać, iż podpisanie oświadczenia przez kredytobiorcę stanowiło rutynową czynność w procedurze udzielania kredytu i nie było poprzedzone udzieleniem rzetelnych informacji.***

Obciążenie powodów praktycznie nieograniczonym ryzykiem kursowym oraz niepoinformowanie ich o konsekwencjach zawarcia umowy, godziło zaś w ich interesy. Nie było ono przy tym uzasadnione usprawiedliwionymi interesami banku. Dodatkowo sam mechanizm indeksacji, o czym była mowa wyżej, został przez pozwanego skonstruowany w sposób nieuczciwy i rażąco naruszający interesy konsumenta.

Ponadto, wskazane w art. 385¹ § 1 k.c. okoliczności: sprzeczność z dobrymi obyczajami, a także rażące naruszenie interesów konsumenta, ***należy oceniać według stanu z chwili zawarcia umowy.*** Powinno się więc wziąć pod uwagę wszelkie okoliczności towarzyszące zawieraniu kwestionowanej przez powodów umowy i to według stanu z chwili jej zawarcia.

W rezultacie, przy dokonywaniu oceny niedozwolonego charakteru określonego postanowienia umownego, również oceny indywidualnej, nie ma żadnego znaczenia w jaki sposób umowa była wykonywana przez strony w toku trwania stosunku zobowiązaniowego. W szczególności nie ma znaczenia, czy przedsiębiorca rzeczywiście korzystał z możliwości, jakie wynikają dla niego z określonego brzmienia postanowień umownych. ***Istotne jest jedynie, że nie było żadnych przeszkód aby z takich uprawnień, mogących naruszać interesy konsumenta, skorzystał.***

Postanowienie umowne ma niedozwolony charakter nie dlatego, że jest w niewłaściwy sposób wykorzystywane przez przedsiębiorcę – tym bardziej, że jest to okoliczność, która w toku wykonywania umowy może się zmieniać. To samo postanowienie nie może zaś być abuzywne bądź tracić takiego charakteru, jedynie w wyniku przyjęcia przez jedną ze stron umowy określonego sposobu jej wykonania, korzystania bądź niekorzystania z wynikających z niego uprawnień. Postanowienie należy uznać za niedozwolone już wtedy, jeśli daje kontrahentowi konsumenta możliwość działania w sposób rażąco naruszający interesy konsumenta i sprzeczny z dobrymi obyczajami. Nie miało więc żadnego znaczenia dla stwierdzenia niedozwolonego charakteru wskazanych przez powodów postanowień umownych to, w jaki sposób pozwany Bank rzeczywiście ustalał kurs waluty, do której kredyt był denominowany oraz wysokość stopy oprocentowania (czy zgodnie ze średnim kursem ustalonym przez NBP, czy też nie).

W powołanym wyżej wyroku w sprawie C-260/18 Trybunał Sprawiedliwości stwierdził, że po stwierdzeniu nieuczciwego charakteru niektórych warunków umowy kredytu indeksowanego do waluty obcej i oprocentowanego według stopy procentowej bezpośrednio powiązanej ze stopą międzybankową danej waluty, sąd może przyjąć zgodnie z prawem krajowym, że ta umowa nie może nadal obowiązywać bez takich warunków z tego powodu, że ich usunięcie spowodowałoby zmianę charakteru głównego przedmiotu umowy. W wyroku z dnia 29 kwietnia 2021 roku w sprawie C-19/20 Trybunał Sprawiedliwości wskazał, że skutki stwierdzenia przez sąd istnienia nieuczciwego warunku w umowie zawartej między przedsiębiorcą a konsumentem podlegają przepisom prawa krajowego, przy czym kwestia utrzymania się w mocy takiej umowy powinna być oceniana z urzędu przez sąd krajowy zgodnie z obiektywnym podejściem na podstawie tych przepisów.

Wobec powyższego, ustalić należało, czy w tych konkretnych okolicznościach po wyeliminowaniu z umowy postanowień uznanych za abuzywne, umowa ta może nadal obowiązywać.

Podkreślić więc jeszcze raz należy, że zawarta w umowie klauzula indeksacyjna stanowi element określający główne świadczenie stron umowy kredytu indeksowanego. Wobec tego, usunięcie postanowienia określającego główne świadczenia stron, prowadziłyby do tego, że pomiędzy stronami nie byłoby zgody na zawarcie umowy. W konsekwencji, skutek stwierdzenia abuzywności wskazanych postanowień umownych, umowę należy uznać za nieważną.

Ponadto, wyeliminowanie z umowy o kredyt indeksowany do waluty obcej postanowień dotyczących indeksacji prowadzi nie tylko do zniesienia mechanizmu indeksacji oraz różnic kursów walutowych, ale również pośrednio do zamknięcia ryzyka kursowego, które jest bezpośrednio związane z indeksacją. Usunięcie tych postanowień z umowy powoduje, że umowa ta nie może nadal obowiązywać bez tych warunków z tego powodu, że ich usunięcie spowodowałoby zmianę charakteru głównego przedmiotu umowy (por. powołany już wyżej wyrok w sprawie C-260/18).

Po wyeliminowaniu z umowy o kredyt indeksowany do waluty obcej postanowień dotyczących indeksacji – a więc postanowień wyznaczających naturę tego stosunku zobowiązaniowego – umowę należałoby uznać za nieważną także na podstawie art. 353¹ k.c. jako sprzeczną z naturą zobowiązania. Wyeliminowanie z umowy o kredyt indeksowany do waluty obcej postanowień dotyczących indeksacji doprowadziłoby bowiem do takiego zniekształcenia tego stosunku zobowiązaniowego, że nie odpowiadałby on już jego naturze, której istotą jest wprowadzenie postanowień dotyczących indeksacji, pozwalających na ustalenie salda zadłużenia w walucie obcej a następnie zastosowanie do tak ustalonego salda zadłużenia oprocentowania ustalonego według stawki LIBOR.

Sporna umowa kredytu jest więc nieważna, ponieważ abuzywne są jej postanowienia określające główny przedmiot umowy. Zgodnie z przepisami k.c., nie można za ważną uznać umowy, w której nie osiągnięto porozumienia odnośnie elementów przedmiotowo istotnych umowy. Taką samą wadą obarczony jest kontrakt, którego essentialia negotii zostały określone w postanowieniach, które Sąd uznaje za niedozwolone postanowienia umowne, niewyrażone jasnym i zrozumiałym językiem (nie zostały sformułowane w sposób jednoznaczny) w rozumieniu omówionego wyżej przepisu art. 385¹ § 1 k.c.

O kosztach Sąd orzekł na podstawie art. 98 k.p.c.

Z uwagi na powyższe, Sąd orzekł jak w sentencji wyroku.